Eżami għad-Dħul fl-Ewwel Sena tal-Junior Lyceum
2005

STUDJI SOĊJALI

SKEMA TA' MARKI

Eżerċizzju A

1.	solidarjetà
2.	valuri ċiviċi
3.	xogħol volontarju
4.	xogħol speċjalizzat
5.	kultura
6.	elezzjoni ġenerali
7.	kabinett
8.	d-dmirijiet

Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

Total 8 marki

Eżerċizzju B

1. ħażina	2. tajba	3. ħażina
4. tajba	5. tajba	6. tajba

Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

Total 6 marki

Eżerċizzju Ċ

1.	'Victoria' jew ir-Rabat
2.	'Valletta' jew il-Belt
3.	Marsaxlokk
4.	Rabat
5.	Bormla
6.	Iċ-Ċirkewwa
7.	L-Għadira jew il-Mellieħa
8.	Marsalforn

Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

Total 8 marki

Eżerċizzju D

1.		**Reliġjon**	**Post Fejn Jitolbu**
	L-Insara	Kristjaneżmu jew reliġjon Nisranija	Knisja
	Il-Lhud	Ġudaiżmu	Sinagoga
	Il-Musulmani	Islamika	Moskea
		Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.	*Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba*

6 marki

2.	*Tingħata marka għal kull idea differenti. Jingħataw żewġ marki.*	Kollha jemmnu f'Alla wieħed. Kollha jfittxu l-verità. Kollha huma parti mill-kultura tal-poplu. Kollha jgħinuhom jgħixu ħajja sew.

2 marki

3.	*Tingħata marka għal kull idea differenti. Jingħataw żewġ marki.*	Mill-festi tar-raħal, mit-tradizzjonijet li huma marbutin mar-reliġjon bħal: • Purċissjonijiet fil-Ġimgħa l-Kbira • Il-Ġiri bl-istatwa ta' l-Irxoxt • Il-Mejda ta' l-Appostli • Presepji • Oħrajn. Mill-valuri li bħala Maltin bqajna nżommu bħall-għaqda tal-familja, smiegħ tal-quddies nhar ta' Ħadd.

2 marki

Total 10 marki

Eżerċizzju E

1. L-istudenti għandhom isemmu l-ħames jiem nazzjonali ta' Malta: Jum il-Ħelsien, is-Sette Giugno, It-Tmienja ta' Settembru, Jum l-Indipendenza u Jum ir-Repubblika.
   Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

5 marki

2. L-istudenti għandhom jagħżlu **waħda** minn dawn il-jiem u jgħidu għala kienet importanti.

Jum il-Ħelsien: Malta spiċċat għal kollox minn bażi militari Ingliża.
Is-Sette Giugno: Dawn l-irvellijiet wasslu għall-għotja ta' l-ewwel kostituzzjoni tas-*Self Government.*
It-Tmienja ta' Settembru: Tifkira taż-żewġ avvenimenti kbar fl-Istorja ta' Malta, ir-rebħa ta' l-Assedju l-Kbir (1565) u t-tmiem tat-Tieni Assedju (1943).
Jum l-Indipendenza: Malta saret stat independenti li jmexxi lilu nnifsu.
Jum ir-Repubblika: Malta saret repubblika bil-Kap ta' l-istat Malti jingħażel mill-Parlament.

3 marki

Total 8 marki

Eżerċizzju F

1. **Tnejn** minn dawn il-postijiet:
L-għolja Xiberras, Forti Sant'Iermu, Kordin, l-Isla (Senglea), Forti San Mikiel, Forti Sant'Anġlu, il-Birgu (Vittoriosa), il-Port il-Kbir u l-Ponta ta' Dragut

2 marki

2. **Tnejn** minn dawn:
- L-Ordni ta' San Ġwann minn dejjem kien għadu kbir tat-Torok
- Il-bastimenti tal-Kavallieri dejjem kienu jattakkaw lil dawk Torok
- Is-Sultan qatagħha li jeqred lill-Ordni tal-Kavallieri ta' San Ġwann darba għal dejjem
- It-Torok riedu jiksbu bażi tajba minn fejn setgħu jattakkaw postijiet fl-Ewropa
- It-Torok riedu jneħħu xkiel għat-tbaħħir tagħhom bejn il-Lvant u l-Punent.
Marka għal kull raġuni, żewġ marki b'kollox.

2 marki

3. **Tnejn** minn dawn:
- L-insara kellhom swar qawwija biex jiddefendu ruħhom warajhom
- L-insara wrew qlubija u determinazzjoni kbira li baxxiet it-tamiet tat-Torok
- It-Torok kienu marbutin biż-żmien billi riedu jirbħu qabel ma jidħol il-maltemp
- It-Torok riedu jirbħu qabel ma tasal xi għajnuna kbira minn Sqallija
- It-Torok kellhom nuqqas ta' ilma fi staġun sħun u niexef
- Il-blat ta' Malta kien iebes wisq biex it-Torok ikunu jistgħu jħaffru mini għal taħt is-swar
- Kien hemm nuqqas ta' ftehim bejn il-mexxejja Torok.

  (Marka għal kull diffikultà, żewġ marki b'kollox)

2 marki

Total 6 marki

Eżerċizzju Ġ

Mappa li turi fejn jinsabu l-kontinenti.
N.B. Jekk l-Amerika t'Isfel jew ta' Fuq biss jiġu mmarkata bħala Amerika din għandha tingħata bħala tajba.

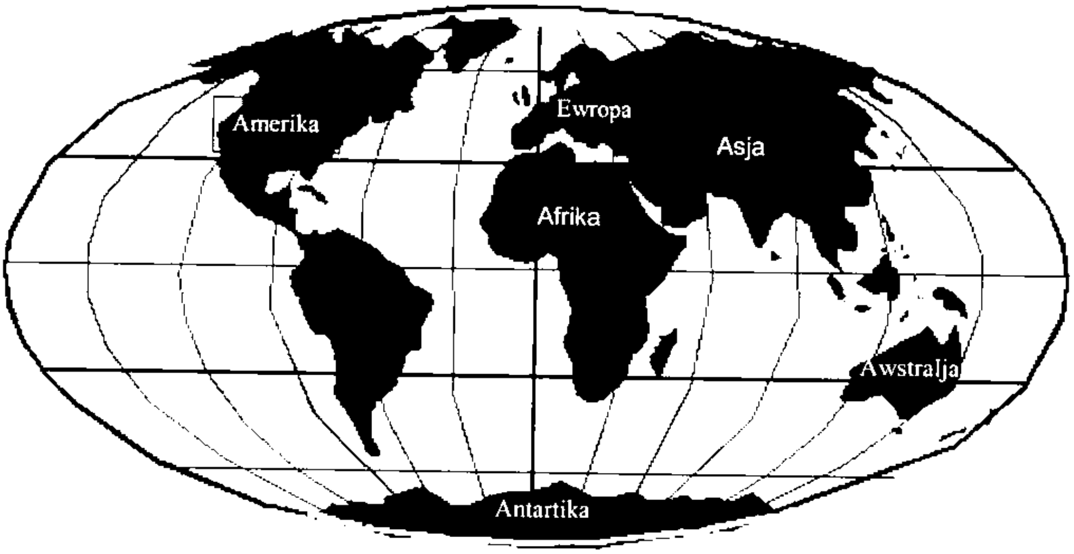

Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

(6 marki)

Tnejn minn il-fliegu ta'

2. Ġibiltà, il-Kanal tas-Swejż, id-Dardanelli jew l-Istrett tal-Bosforu.
   Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

(2 marki)

3. Il-Baħar l-Iswed u l-Baħar l-Aħmar. Naċċettaw ukoll il-Baħar ta' Marmara.
   Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

(2 marki)

(Total 10 marki)

Eżerċizzju G

1.	Il-membri tal-familja għandhom ikunu jafu sew id-dmirijiet tagħhom. Għandu jkun hemm aktar djalogu bejn il-familja. Tintwera aktar imħabba u t-tfal iħossuhom maħbuba ndaqs. Jitgħallmu jaħsbu aktar f'xulxin .
2.	Jistgħu jiftehmu biex kull darba li jkollhom dan it-tip ta' xogħol jintagħżel kap differenti ħalli kulħadd ikollu ċans. Itellgħu bix-xorti min ikun kap. Jagħżlu min jaħsbu li hu l-aktar kapaċi biex imexxi l-grupp.
3.	Jkunu mistiedna l-familji ta' dawn it-tfal f'okkażjoni waħda u l-iskola tiċċelebra Jum il-Kulturi differenti. It-tfal stess jiġu mħeġġa biex lit-tfal l-oħra jirrakkuntawlhom fuq pajjiżhom waqt assemblies u/jew waqt lezzjonijiet partikulari.

Jingħataw 2 marki f'kull tweġiba. Ikun biżżejjed li l-istudenti jsemmu punt wieħed tajjeb f'kull tweġiba.

(Total 2 x 3 = 6 marki)

Eżerċizzju GĦ

1. Huma kienu bħalna f'dak li huwa saħħa, intelliġenza u sentimenti. Kellhom it-twemmin tagħhom u bnew postijiet reliġjużi. Kienu jaħdmu wkoll l-egħlieqi.
2. Skorba jinsab fiż-Żebbiegħ / Mġarr. Fih instabu fdalijiet ta' djar u tempji, kif ukoll fuħħar griż u aħmar.

4. Minħabba l-fdalijiet ta' annimali komuni għaż-żewġ artijiet li nstabu f'Għar Dalam. Il-widien ta' Malta jixhdu li kienu jgħaddu minnhom xmajjar kbar.

4. **Tnejn** minn dawn:

- Għolja u tiddomina l-inħawi
- Mdawra bil-baħar u kellha bżonn biss difiża fil-Lbiċ
- Kellha żewġ portijiet tajbin fil-qrib

(Total 2 x 4 = 8 marki)

Eżerċizzju H

1.	l-elementi ewlenin tat-temp bħalma huma t-temperatura, ix-xita, u r-riħ.
2.	hi sħuna jew kiesħa l-arja ta' madwarna.
3.	li t-temp hu sħun ħafna.
4.	għamlet xita (ta' kuljum).
5.	x-xemx tevapora l-ilma mill-baħar, xmajjar u għadajjar.
6.	minn fejn ġej ir-riħ.
7.	l-qawwa tar-riħ.
8.	l-Warda ta' l-Irjieħ.

Tingħata marka waħda għal kull tweġiba tajba.

(Total 8 marki)

Eżerċizzju Ħ

1.	*Marka waħda*	L-istudenti għandhom isemmu waħda minn dawn: • imdejjaq • mhux utili ghas-socjetà • ma jafx x'se jaqbad jagħmel • nervuż • li mhu tajjeb għal xejn.
2.	*Marka waħda għal kull eżempju (2 marki)*	**Tnejn** minn dawn: għalliem, tabib, mekkanik, dentist, bejjiegħ, xufier u oħrajn.
3.	*Marka waħda għal kull eżempju (2 marki)*	**Tnejn** minn dawn: landier, buttar, ħaddied, skarpan, ballat u oħrajn.

4.	*Marka għal kull ħsieb differenti sa 5 marki*	Punti li jistgħu jissemmew: • naqilgħu l-għixien għalina u għall-familji tagħna • jagħtina identità • nħossuna importanti fis-soċjetà • nagħmlu użu mit-talenti tagħna • ngħinu l-ekonomija tal-pajjiż • ma niddependux fuq l-Istat għall-għixien • jagħtina sigurtà għall-futur.

(Total 10 marki)

Eżerċizzju I

L-istudenti għandhom jiktbu almenu sitt punti fuq dan is-suġġett. Punti li jistgħu jsemmu huma

- ħadd ma għereq.
- ħassejt sens ta' ħniena ma dawk li ħelsuha mill-għarqa
- l-għajnuna li ngħatat
- qabbadnilhom in-nar
- lifgħa velenuża gidmet lill-priġunier Pawlu
- ħsibna li kien xi qattiel
- konna se nadurawh għax ħsibna li kien alla meta ma ġralu xejn
- qalilna li ma kienx alla, imma kien se jgħidilna fuq il-veru Alla
- iż-żjara ta' Pawlu fil-villa ta' Publiju
- il-fejqan ta' missier Publiju
- Pawlu ppriedka ir-reliġjon Nisranija
- xi aspett ieħor relevanti għall-istorja ta' San Pawl f'Malta.

(6 marki)

Eżerċizzju J

L-istudenti għandhom jiktbu sitt sentenzi dwar is-suġġett magħżul. Hu importanti li huma jsemmu ta' l-inqas erba' punti fuq is-suġġett magħżul.

Il-Biedja f'Malta

Erba' punti minn dawn :

- Fil-qasam tal-biedja f'Malta jsibu r-raħħala li jrabbu tip ta' annimal wieħed fl-irziezet tagħhom.
- Dawn ir-raħħala jieħdu l-annimali l-biċċerija u b'hekk aħna nkunu nistgħu nieklu bacon, laħam u perżut.
- Bdiewa oħra fl-għelieqi tagħhom ikabbru ħxejjex, frott jew fjuri skond l-istaġun.
- Dawn il-bdiewa jbiegħu l-prodotti tagħhom fil-pitkali.
- Id-dipartiment tal-Biedja jara li l-bdiewa Maltin u Għawdxin ikollhom prezz xieraq għall-prodotti li jkabbru.
- Fl-imgħoddi kien isir ħafna xogħol bl-idejn u bl-għajnuna ta' xi bhima. Illum il-bidwi juża l-muturi għall-ħart, għat-tisqija u għall-bexx.
- Il-bidwi iħabbat wiċċu ma' ħafna problemi. Fost l-akbar problemi insibu n-nixfa tas-sajf, il-maltempati kbar f'Settembru jew f'Ottubru, kif ukoll ir-riħ li jagħmel ħafna ħsara lill-uċuħ tar-raba'.
- Kulħadd għandu japprezza x-xogħol li jagħmlu l-bdiewa Maltin u Għawdxin.

Il-Fabbriki f'Malta

Erba' punti minn dawn:

- Il-ħaddiema tal-fabbriki jużaw il-materja prima biex jagħmlu prodotti ġodda.
- F'Malta hawn ħafna tipi ta' fabbriki eż. tax-xorb, ta' l-ikel, tat-tessuti, taż-żraben, tal-plastik u oħrajn.
- Il-materja prima tiġi impurtata minn pajjiżi oħra.
- L-affarijiet lesti mill-fabbriki jiġu mibjugħin hawn Malta jew esportati f'pajjiżi barranin.
- Ħafna prodotti jiġu esportati bl-użu tal-kontejners.
- Il-ħaddiema fil-fabbriki jridu joqogħdu attenti ħafna għax minħabba l-makkinarju kbir ikun hemm ħafna perikli.
- Minħabba dawn il-perikli u l-ħsejjes, illum il-fabbriki huma miġbura f'oqsma industrijali u b'hekk ikunu 'l bogħod mid-djar.
- Aħna lkoll għandna nkunu kburin bil-prodotti Maltin li l-ħaddiema kapaċi jagħmlu fil-fabbriki Maltin.

(Total 6 marki)